

Sygn. akt II C 129/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie – II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Sylwia Urbańska

Protokolant: st. sekr. sąd. Anita Piłatowicz

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. P.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w W.**

o zapłatę

ze skargi **E. P.**

o wznowienie postępowania w sprawie II C 52/13

postanawia:

I. odrzucić skargę;

II. zasądzić od E. P. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7.200,00 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. przyznać radcy prawnemu J. W. kwotę 7.200,00 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) wraz z należnym podatkiem VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, którą wypłacić ze Skarbu Państwa.

Sygn. akt II C 129/14

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 7 listopada 2013 r. E. P. wystąpił ze skargą o wznowienie postępowania zakończonego w stosunku do niego prawomocnym wyrokiem z dnia 31 lipca 2013 r., wydanym w sprawie II C II C 52/13, wnosząc o uchylenie tego wyroku i merytoryczne rozpoznanie sprawy przez Sąd Apelacyjny w Warszawie. W uzasadnieniu skargi podniósł, że Sąd Okręgowy w W. zamknął rozprawę i wydał wyrok pod nieobecność powoda, który wprawdzie zrezygnował z przesłuchania, jednakże w takiej sytuacji Sąd Okręgowy powinien był wyznaczyć rozprawę w innym terminie, celem umożliwienia powodowi ogłoszenia mowy końcowej. Sąd Okręgowy tego nie uczynił, czym naruszył art. 224 § 1 kpc oraz art. 32 i 45 ustawy zasadniczej.

W piśmie z dnia 19 marca 2014 r. skarżący wyjaśnił, że wezwanie do zapłaty z Prokuraturii Generalnej otrzymał w dniu 13 listopada 2013 r. wraz z odpisem – kserokopią wyroku II C 52/13 z dnia 31 lipca 2013 r., zaś skargę o wznowienie złożył w dniu 27 listopada 2013 r.

W odpowiedzi na skargę pozwany Skarb Państwa – Prezes Sądu Okręgowego w W., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o odrzucenie skargi, ewentualnie o jej oddalenie i nieuwzględnienie wniosku o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w (...) z 31 lipca 2013 r., sygn. akt II C 52/13.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 31 lipca 2013 r. w sprawie II C 52/13 odbyła się rozprawa przed Sądem Okręgowym w (...), na którą powód E. P. został wezwany do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania pod rygorem pominięcia. Wezwanie zostało powodowi doręczone prawidłowo – powód osobiście je odebrał. E. P. nie stawiał się na terminie rozprawy, nie usprawiedliwiając swojej nieobecności i nie wnosząc o odroczenie rozprawy. Sąd Okręgowy po rozpoznaniu wniosków powoda, zamknął rozprawę i wydał wyrok, którym oddalił powództwo w całości oraz zasądził od niego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7.200,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Powód nie złożył apelacji, wyrok stał się więc prawomocny z dniem 22 września 2013 r.

W dniu 13 listopada 2013 r. E. P. otrzymał od Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa wezwanie do zapłaty kwoty 7.200 zł w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wezwania. Wraz z wezwaniem do zapłaty E. P. została doręczona kopia wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 31 lipca 2013 r., sygn. akt II C 52/13.

Na wstępie wskazać należy, iż instytucja wznowienia postępowania opiera się na przysługującej poza tokiem instancji skardze o reasumpcję wadliwego procesu i zastąpienie zapadłego orzeczenia orzeczeniem nowym.

Wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym orzeczeniem sądu jest dopuszczalne jedynie wyjątkowo i tylko w wypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 401 kpc – 404 kpc.

Nadzwyczajny charakter tego środka prawnego, skierowanego przeciwko prawomocnemu wyrokowi powoduje, że przywrócenie stanu sprzed zamknięcia podlegającego wznowieniu postępowania sądowego, może nastąpić wyłącznie z powodów ściśle określonych w ustawie.

W świetle powołanych przepisów, określających szczegółowo przesłanki wznowienia postępowania, postępowanie może zostać wznowione, jeżeli w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona, albo jeżeli w sprawie orzekł sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się jego wyłączenia, bądź jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo jeżeli nie była należycie reprezentowana, bądź też jeżeli strona wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania, albo też jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego na podstawie którego zostało wydane orzeczenie z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, a także w sytuacji gdy wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym, albo na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym lub jeżeli wyrok uzyskany został za pomocą przestępstwa.

Przesłanki te uwzględniają zatem konieczność wywołania na nowo procesu, jedynie w sytuacji, gdy był on dotknięty brakami formalnymi skutkującymi nieważnością postępowania, bez względu na wpływ tych uchybień na rozstrzygnięcie (art. 401 pkt 1 i 2 kpc), w wypadku zaistnienia właściwych przyczyn restytucyjnych (art. 403 kpc) oraz w razie wydania wyroku na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą (art. 401¹ kpc).

Zwrócić należy przy tym uwagę, że skarga o wznowienie postępowania podlega badaniu przez Sąd zarówno pod kątem dopuszczalności samej skargi w danej sprawie oraz dopuszczalności wznowienia konkretnego postępowania.

O dopuszczalności skargi decyduje, zgodnie z art. 410 kpc, zarówno zachowanie ustawowego terminu do jej wniesienia (art. 407 i 408 kpc) jak i oparcie skargi na ustawowych podstawach wymienionych w art. 401, 401¹ i 403 kpc. Podzielić przy tym należy utrwalony już pogląd judykatury, że sąd dokonując kontroli wstępnej nie ogranicza się tylko do badania, czy wskazane w skardze okoliczności dają się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, lecz obejmuje badanie i ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 9 maja 2008 r. sygn. II PZ 65/07 (niepubl.), z dnia 4 września 2008 r. sygn. IVCZ 71/08 (niepubl.), z dnia 28 października 1999 r. sygn. II UKN 174/99 (publ. OSNP 2001/4/133) oraz postanowieniu z dnia 7 lipca 2005 r. sygn. IVCo 6/05 (niepubl.). Innymi słowy, skarga o wznowienie postępowania podlega odrzuceniu także wówczas, jeżeli w okolicznościach konkretnej sprawy podana – ustawowa – podstawa, nie zostanie przez Sąd stwierdzona.

Stanowisko to Sąd orzekający podziela. Należy zatem wskazać, że powód w treści skargi nie powołał wprost ustawowej podstawy wznowienia. Wskazał jednak na pozbawienie go prawa obrony przez Sąd Okręgowy orzekający w sprawie II C 52/13, poprzez uniemożliwienie mu wygłoszenia mowy końcowej. Zdaniem Sądu okoliczności te uzasadniają zbadanie dopuszczalności skargi powoda przez pryzmat podstawy określonej w art. 401 pkt 2 kpc, tj. nieważności postępowania spowodowanej pozbawieniem strony możliwości działania wskutek naruszenia przepisów prawa.

W orzecznictwie konsekwentnie przyjmuje się, że strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia jej możliwości obrony, a więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, gdy nie tylko ograniczono lub utrudniono jej przedstawienie i popieranie swojego stanowiska w toczącym się postępowaniu ale także, gdy było to wynikiem naruszenia przepisów prawa procesowego przez sąd lub inną stronę (por. m.in. postanowienia SN: z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, z dnia 21 września 2007 r., V CZ 88/07; z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CZ 112/13). Omawianą przesłankę wznowienia utożsamia się przy tym z podstawą nieważności przewidzianą w art. 379 pkt 5 kpc (por. M. Manowska w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, komentarz do art. 401). O nieważności można zatem mówić w sytuacji, gdy ze względu na uchybienia formalne strona nie mogła brać i faktycznie nie brała udziału w sprawie. Taka sytuacja nie zachodzi jednak w niniejszej sprawie.

Należy podkreślić, że powód został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy wyznaczonym na dzień 31 lipca 2013 r., co więcej został na ten termin wezwany i zobowiązany do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania. Wezwanie odebrał osobiście. Ponadto w wezwaniu został pouczony o tym, w jakich sytuacjach sąd zarządza przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron. Powód uznał jednak, że jego obecność na rozprawie w dniu 31 lipca 2014 r. nie jest konieczna. Jak wynika z pisma nadesłanego do Sądu z dnia 4 lipca 2013 r. (data prezentaty), swoje przesłuchanie uznał za bezzasadne i ostatecznie nie stawiał się na wyznaczony na dzień 31 lipca 2013 r. termin rozprawy, nie nadesłał usprawiedliwienia, ani nie wniósł o jej odroczenie. Sąd Okręgowy na rozprawie w dniu 31 lipca 2013 r. procedował prawidłowo – rozpoznał wnioski powoda, zaś z uwagi na brak stawiennictwa powoda, dowód z przesłuchania strony podlegał pominięciu. W związku z przeprowadzeniem całego postępowania dowodowego, zaistniały przesłanki do zamknięcia rozprawy i wydania merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie.

Zgodnie z art. 224 § 1 kpc, powołanym przez powoda w skardze, przewodniczący zamyka rozprawę po przeprowadzeniu dowodów i udzieleniu głosu stronom. Udzielenie głosu stronom, kolejno powodowi i pozwanemu, umożliwia im zajęcie ostatecznego stanowiska w sprawie, wypowiedzenie się co do przeprowadzonych dowodów oraz zgłoszenie wniosków, których nie zgłosiły wcześniej. Kontradyktoryjność procesu oraz obowiązek zapewnienia stronom możliwości obrony swych spraw pozwala na zamknięcie rozprawy, gdy wskazane przez nie istotne dla sprawy dowody zostały przeprowadzone, a stronom umożliwiono ustosunkowanie się do nich. W świetle tych rozważań należy stwierdzić, że powód miał możliwość wyrażenia swojego stanowiska, wypowiedzenia się co do stanowiska strony przeciwnej oraz zgłoszenia wniosków dowodowych. W piśmie z dnia 4 lipca 2013 r. ustosunkował się do odpowiedzi na pozew złożonej przez stronę pozwaną i zgłosił dodatkowe wnioski dowodowe. Jednocześnie Sąd na rozprawie w dniu 31 lipca 2013 r. rozpoznał jedynie wnioski powoda, nie przeprowadzając innego postępowania dowodowego, ani nie podejmując innych czynności, które skutkowałyby koniecznością zajęcia stanowiska w sprawie przez E. P.. Jak słusznie wskazuje pełnomocnik pozwanego, uprawnienie strony z art. 224 § 1 kpc nie ma charakteru bezwzględnie, a z zachowania powoda można było jednoznacznie wywnioskować, iż dobrowolnie z niego zrezygnował. Sąd Okręgowy nie miał żadnych podstaw ani obowiązku odroczenia w tej sytuacji rozprawy i nie doszło do pozbawienia powoda możliwości obrony jego praw.

W tym stanie rzeczy należy uznać, że wskazana przez powoda ustawowa podstawa wznowienia nie istnieje, co w świetle poczynionych na wstępie rozważań, jest tożsame z sytuacją, w której skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia.

Zgodnie z art. 410 § 1 kpc Sąd zobligowany jest odrzucić skargę o wznowienie postępowania jeżeli jest ona nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia.

Działając na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U.2013.461) Sąd zasądził od E. P. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7.200,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Odrzucenie skargi należy bowiem traktować jako sytuację, w której powód przegrał proces w rozumieniu art. 98 § 1 kpc.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013, nr 490).

Z tych względów, na podstawie powołanych przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.